

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ

Родной (аварский) язык

(5-11КЛАСС)

V-IX классазда авар маң1алъул курсальул г1уц1и

Рахъдал маң1алъул программаялда рекъон, 5-9 классазда ц1алдохъабазда малъизе ккода фонетика, графика, лексика, раг1и лъугъин, грамматика (морфология, синтаксис). Гъединго ц1алдохъабазда лъазе ккода стилистикальул ва маң1алъул х1акъалъуль г1аммал г1елмиял баянал. Ц1алдохъаби ругъунлъизе ккода бит1ун хъвазе, бит1ун ц1ализе, калам г1уц1изе ва лъалхъул ишараби лъезе.

Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби ва гъел пасих1го ц1ализе ругъун гъари

Школалда авар маң1 малъиялъ ц1алдохъабазул логикияб пикру ва калам цебет1езабула.

Калам цебет1езабиялда хурхараб 3 нух буго:

1. Авар маң1алъул дарсазда лъималазул раг1ул нахърател бечед гъаби. Гъеб бечед гъабула бат1и-бат1иял словариял х1алт1абаздалъун, учебникалда ругел ругъунлъиялъул х1алт1абазул текстаздалъун, к1алзул ва хъвавул изложенияздалъун, сочиненияздалъун.
2. Авар литературияб маң1алъул раг1аби лъугъиналъул, гъел дандраялъул, предложениял г1уц1иялъул, бит1ун ц1алиялъул ва гъ.ц. нормаби лъай.
3. Авар маң1алъул дарсазда бат1и-бат1ияб темаялъул ва жжанралъул материалазда т1асан ц1алдохъаби к1алъазе ругъун гъари.

Ц1алдохъанасда лъазе ккода тексталда т1ад х1алт1изе, гъельул аслияб пикру батизе, къокъаб ва г1ат1идаб план г1уц1изе, гъелда рекъон материал тартибалдеги ккезабун, (бицунги хъванги) изложение т1обит1изе.

Изложениязе текстал ва сочинениязе темаби т1аса рищулеб мехалъ, гъел тарбия къеялъул ва г1елмияб рахъалъян дандекколел рук1ине ккода.

Ц1алдохъабазул калам цебет1езабиялье бихъизабураб лъабабго нухаль гъезул каламалъуль дандч1валел
г1унгут1аби ва гъалат1ал т1аг1инаризе квербакъула.

Хъвавул x1алт1абазул к1одолъи борцуна раг1абаздалъун ва ч1езабун буго гъезие тъаб къадар.

Класс	Диктант	Словарияб	Сочинение		Изложение
	Раг1и	Диктант	Раг1и	T1анчил	Раг1и
		Раг1и		гъумер	
V	80-90	10-15	90-100	0.5-1	100-140
VI	90-100	15-20	120	1-1.5	140-180
VII	100-120	20-25	140	1.5-2	180-220
VIII	120-130	25-30	160	2-2.5	240-300
IX	130-140	30-35	180	2.5-3.5	300-400

Баян: Х1асилазул (контролияб) диктанти гьебго роцада гъабила, амма цадахъго грамматикиял т1адкъаял къолел ругони, диктант къокъ гъабизе бегъула 10раг1ияль.

Авар мац1алъе къиматал лъезе ч1езарурал нормаби.

1. К1алзул жавабалъе къимат къолеб куц.

«5» къимат лъола, мух1канго, г1ураб гъварилъиялда малъараб материал ц1алдохъанас бицуунеб ва мац1алъул г1елмиял баяназе бит1арааб определение къолеб бугони, гъединго ц1ехолеб материал т1ок1к1ун лъалеб ва, гъелдаса пайдаги босун, т1ехъалда ругел гурелги, жинцаго ургъарал мисалаздалъун жаваб къуни.

«4» къимат лъола щуйил къиматалъе мустах1икъаб, амма маг1наялъулъ, яги хадуб-цебе рекъон бач1иналъулъ, 1-2 гъалат1 яги бицадулъ 1-2 сакъат ккараб жавабалъе.

«3» къимат лъола ц1ехолеб материал аслияб куцалъ ц1алдохъанасда бич1ч1ун ва лъан бук1ин бихъизабулеб, амма определение къолаго, яги бит1унхъваялъул къаг1ида бицунаго, г1унгут1аби риччараб, т1убарааб мух1канлыи гъеч1еб жавабалъе.

«2» къимат лъола малъараб материалалъул ц1ик1к1унисеб бут1а ц1алдохъанасда лъалеб батич1они, бицуунеб жоялъул тартиб гъеч1ого, бак1-бак1алде к1анц1ун бицуунеб бугони.

Диктантазе къимат лъолеб куц.

«5» Къимат лъола гъалат1 гъеч1еб х1алт1ие. Гъеб къимат лъолеб диктанталда бук1ине бегъула бит1унхъваялъулъ биччараб 1 сакъат яги лъалхъул ишарайлъулъ ккараб 1 г1унгут1и.

«4» къимат лъола бит1унхъвиялъуль 2 ва лъалхъул ишараби лъеялъуль 2 гъалат1 бугеб, яги бит1унхъвиялъуль 1, лъалхъул ишарабазуль 3, яги бит1унхъвиялъуль цониги гъалат1 гъеч1еб, лъалхъул ишарабазуль 4 гъалат1 биччараб диктанталъе. Бит1унхъвиялъуль цого тайпаялъул 3 гъалат1 батаниги лъезе бегъула «4» къимат.

«3» къимат лъола бит1унхъвиялъуль 4 ва лъалхъул ишарабазуль 4 гъалат1 батараб джиктанталъе, яги бит1унхъвиялъуль 3 ва лъалхъул ишарабазуль 5, яги бит1унхъвиялъуль цониги гъалат1 гъеч1еб, лъалхъул ишарабазуль 7 гъалат1 ккараб x1алт1ие.

«2» къимат лъола бит1унхъвиялъуль 7 ва лъалхъул ишарабазуль 7, яги бит1унхъвиялъуль 6 ва лъалхъул ишарабазуль 8, яги бит1унхъвиялъуль 5 ва лъалхъул ишарабазуль 9, яги бит1унхъвиялъуль 8 ва лъалхъул ишараби лъеялъуль 6 гъалат1 биччараб диктанталъе.

Грамматикиял т1адкъаял т1уразариялъе къимат лъолеб күц

«5» къимат лъола, гъалат1 гъеч1ого, киналго т1адкъаял т1уран ратани.

«4» къимат лъола, киналго т1адкъаязул ункъилья лъабил бут1а (3/4) бит1ун гъабун ратани.

«3» къимат лъола, бащадалниги т1адкъаял рит1ун гъарун ратани.

«2» къимат лъола, бащдалдаса дагь гурони бит1ун т1уразарурал т1адкъаял ратич1они.

5 класс (70 саг1ат)

5 – контролияб диктант

9 – калам цебет1езаби

№	Темаби	Саг1ат
1	Такрар гъаби	8
2	Синтаксис ва пунктуация	15
3	Фонетика ва графика	10
4	Лексика	6
5	Раг1и лъугын ва орфография	4
6	Предметияб ц1ар	4
7	Глагол	9

№	ДАРСИЛ ТЕМА 5 класс	ПРАКТИКИЯБ Х1АЛТ1И	СЛОВАРИЯБ Х1АЛТ1И	РОКЪОБЕ Х1АЛТ1И
ТАКРАР ГЪАБИ – 10с.				
1	К.ц. «Г1агараб авар мац1»	Мац1алъул х1акъалъуль абиял хъвазе	Бечельи, хазина, дарман, рек1ел ц1а ва бух1и.	сочинение
2	Раг1ул г1уц1и. Кlyт1бузулал гъаркъазул бит1унхъвай.	Фонетикияб ва морфологияб разбор	Рогъел, хъухъай, хъухъадиро, къибил, суффикс, ахир, аслу.	§§1-2, xl.12

3	Клирекъарал х арпал. Каламалъул бут аби.	Слов.диктант синтаксисияб разбор	Биччана, баккана, биххана, бальгояб.	§§3-4, x1.17
4	Предметияб ц ар ва гъеб падежазде свери.	Творческийб диктант, раглаби падежазде свери	Х1ут1-хъумур, хур-хер, нек1ого, лъадуца, буртина, бах ачи.	§§5-6, x1.20
5	Контролияб диктант. Мац1алъул хазина1.	Текст хъвазе		
6	Г1адатал падежал.	Раг1аби падежазде свери, словарияб диктант	Г1ет1, чаргъедо, Ч1ег1ерг1ор, инсан, гугарухъан.	§7, x1.24
7	Бак1алъул падежал.	Раг1аби падежазде сверизари	Ч1овул, рач1ул, рат1алъул, васасукъ, дандчаг1азухъе.	Раг1аби пад. сверизари
8	Прилагательное.	Словарияб х1алт1и	Рорхатал к1алг1аби, лах1ч1ег1ераб, херг1урчинаб.	§9, x1.31
9	Ц1арубак1.	Предложениязда жанир ц1арубак1ал х1алт1изари	Ниж, ниль, нужеца, жиндирго, гъединго.	§10, x1.33
10	Глагол. Глаголияб ц1ар.	Синтаксисияб разбор	Сверун ккуна, бик1улеб буго, кенч1ана, ваккарелаан.	§§11-12, x1.39
11	Глаголалъул заманаби.	Предлож-ль глаголалъул заман бихъизаби	Бичулеб буго, бицу nab бук ун буго, г1ахъалаб	
12	Г1адаталги жураалги глаголал.	Морфологияб разбор	Ц1алана-ц1алулеб буго, хъвана-хъвалеб бук1ун буго.	§14, x1.43
13	К.ц.Сочинение. Хасалихъльи1.	План г1уц1и, сочинение хъвай	Т1огъилал, баг1арал, кват1арааб, хинал улкаби.	
14	Контролияб диктант. Гъалбац1ги гъойги.	Диктант хъвайзе		

СИНТАКСИС ВА ПУНКТУАЦИЯ – 10с.				
15	Раг1абазул дандрай. Предложение.	Словарияб х1алт1и, синтаксисияб разбор	Г1ажаибаб маргъо, кват1ара б заман, лъик1аб хъулухъ.	§15, х1.46
16	Хабариял, суалиял, ах1ул предложениял	Текстгун х1алт1и	Т1алаб, тушман, эркенлъи, бак1-бак1ал.	§§16-18, х1.78
17	Подлежащее, сказуемое, бит1ара б дополнение.	Синтаксисияб разбор	Гъира, гъоркъбак1, гъолбас, барщи, бахчи.	§§19-21, х1.96, 110
18	Определение, хъвалсараб дополнение, х1ал.	Синтаксисияб разбор гъаби	Баг1аргынаб, зирараб, ккалч1вай, къабуллъи.	§§22-24, х1.130, 136
19	Т1ирит1ич1ел ва т1ирит1арал предложениял.	Текстгун х1алт1и	Күц-мухъ, рорч1изари, рук1к1ен, х1анкъва.	§25, х1.154
20	К.ц. Маккалги чанахъанги, -текстгун х1алт1и.	Синтаксисияб разбор, морфологияб разбор	Микки, лъалк1, г1уч1, ракъдаллъи, ц1унц1ра.	Синтаксисияб разбор
21	Тайпа цоял членалгун предложениял.	Словарияб х1алт1и, тайпа цоял членалгун предложениял ургъизе	Х1алхъи, х1асралъи, щин, ц1амх1алаб.	§26, х1.158
22	Обращение.	Текстгун х1алт1и	Ц1умур, чанагъ, чанаоц, чангит, чалухъльи, ц1урахинк1.	§27, х1.177
23	Г1адаталги жураralги предложениял	Синтаксисияб разбор, раг1. разбор гъаби	Ц1огъоди, ц1уяб, чвархъи.	Текстгун х1алт1и
24	Бит1ара б калам.	Предложениял ургъизе	Гъур-гъури, гъанц и, къабих аб, къиркъири.	§29, х1.216
25	Диалог.	Диалог г1уц1изе	Диванбег, диван гъаби, къисмат, къисса.	§30, х1.226
26	К.ц. Изложение. Одолги къоркъолги х1акъальуль1.	Планалда рекъон х1алт1и		
27	Контроляб диктант. Наязул			

	гъужум.			
ФОНЕТИКА ВА ГРАФИКА – 9с.				
28	Каламалъул гъаркъал ва гъел лъугъунеб куц.	Фонетикияб разбор	Щекъер, гъаркъил гарц1ал, мукъулукъ, маг1арзул къалал.	§31, х1.231
29	Рагъарал ва рагъукъал гъаркъал.	Словарияб х1алт1и, фонетикияб разбор	Нахъекъай, нахъхут1и, квербакъи, ничгъеч1.	§32. х1.239
30	Зираарал ва гъугъал рагъарал гъаркъал.	Фонетикияб разбор	Жаниккей, квен-т1ех. Квербац1ц1, къобихъи.	§33, х1.252
31	Алфавит.	Словарияб х1алт1и	Лъангут1и, лъай-хъвай, мада-гъадар, оцбай.	§34, х1.257
32	Е, Ё, Ю, Я х1арпал.	Фонетикияб разбор	Егана, ёлка, юкъарана, яч1ана, йоржана.	§35, х1.270
33	К.ц. Хабар г1уц1и.	Хабар г1уц1и		
34	Ҷ ва Џ.	Раг1абазул диктант	Гъуърул, вабаъ, масъала, съезд, объект.	§36, х1.274
35	Слог ва раг1и бикъун боси.	Раг1аби слогазде ракъи	К1алъалаго, х1ухъел, гъеж, дандбай, слог.	Раг1аби слогазде рикъи
36	Ударение.	Раг1абазуль ударение лъезе	Ишара. Схема, бец1аб, ах1и-х1ур, гъуни.	§38, х1.292
37	Фонетикияб разбор гъабулеб къаг1ида.	Фонетикияб разбор	Рагъараб, рагъукъаб, алфавит, биччана.	Фонетикияб разбор гъабизе
38	К.ц. Сочинение. Дир къойил режим.	Сочинение хъвазе планалда рекъон	Кват1ун, рогъалиль, т1олабго къоялъ.	Сочинение лъуг1инализе
39	Контролияб диктант. Ц1ум.			
	ЛЕКСИКА – 5с.			

40	Лексикальул х1акъальуль бич1ч1и. раг1ул маг1на.	Словаргун x1алт1и, предложениял ургъизе	Лексика, ц1улакъо, словарь, тартиб.	§39, x1.300
41	Цо маг1наяльул ва г1емер маг1наяльул раг1аби.	Словаргун x1алт1и	Орфография, к1ул(замок рагъулеб), к1ул(машина къач1алеб).	§40, x1.306
42	Раг1ул бит1араб ва хъвалсараб маг1на.	Словаргун x1алт1и	Мухъ, меседил кверал, меседил к1илик1.	§41, x1.313
43	Омонимал. Синонимал. Антонимал.	Предложениял ургъизе	Бет1ер(иццул), бетер(чиясул), нус(чед къот1улеб), нус(вас. ч1ужу).	§§42-44, x1.318,326
44	Риххизе бегъуларел рагабазул дандряял.	Текстгун x1алт1и	Ц1ц1ани маг1арде рахун руго(ццин бахъин).	§45, x1.338
45	К.ц. Изложение. Гъудулзаби.	Планалда рекъон x1алт1и хъвазе		
46	Контролияб диктант. Туристазе насиx1ат1.		Насиx1ат, турист.	

РАГ1И ЛЪУГЬИН – 5с.				
47	Раг1и хиси. Раг1и лъугъин.	Словарияб x1алт1и, раг1аби бут1абазде риххи	Ах, ахихъан, ахикъ, ахалъул, чан, чанаве, чанахъан.	§46, x1.341
48	Раг1ул ахир ва аслу.	Раг1аби бут1абазде риххи	Х1алт1ухъан, ц1алдохъан, гугарухъан.	§47, x1.345
49	К.ц. Хабар г1уц1ун ругъунари.	Хабар г1уц1и		
50	Раг1ул къибил. Раг1ул къибилалъуль гъаркъазул хиси.	Словарияб x1алт1и, раг1аби бут1абазде	Къибил-къолбол, хер-харил, пер-порол.	§48, x1.354

		риххи		
51	Суффикс. Рагъарал ва рагъукъал гъаркъал хиси.	Суф-л кумек-н рагаби лъугъинари	Ясик1о, васик1о, хъухъадиро, рат1ликъ, ресукъ, бег1укъ.	§49, x1.369
52	К.ц. Сочинение. Дица ц1алараб т1ехъ.	Планалда рекъон x1алт1и хъвазе	Г1ат1идго, рагъун буго, рак1гъеялье, интересияб.	Сочинение лъуг1инабизе
53	Контролияб диктант. Мут1иг1льулареб ордек.		Мут1иг1льи, ордек.	
ПРЕДМЕТИЯБ Ц1АР – 5с.				
54	Предметияб ц1аралъул маг1на ва грамматикиял г1аламатал.	Синтаксисияб разбор, раг1ул диктант	Мочо, мугъ, накку, пагъму, оцх1ут1, падишагъ	§54, x1.410
55	Предметиял ц1арал пред-л членаллъун x1алт1изари.	Предложениял г1уц1изе	Нису-нах, курхъен, къункъра.	§55, x1.420
56	Хасал ва г1аммал ц1арал	Словарияб x1алт1и, текстгун x1алт1и	Дибир-дибир, Къебед-къебед, Чакар-чакар.	§56, x1.436
57	К.ц. Изложение. Рохъоб ц1а ккей.	Планалда рекъон x1алт1и хъвазе		Изложение лъуг1инабизе
58	Предметияб ц1аралъул жинс.	Словарияб x1алти	Релья-рохи, рельен, рельльин, рецц, рец1ел.	§57, x1.450
59	Предметияб ц1аралъул форма.	Преметияб ц1ар ц. ф. г1ем. ф. лъезе	Цер-цурдул, x1ет1е-x1ат1ал, квер-кверал.	§58, x1.456
60	Контролияб диктант. Аргъут.			
ГЛАГОЛ				
61	Глагол. Глаголияб ц1ар.	Синтаксисияб разбор, гл. ц1ар лъугъин	Х1алт1и, к1алъай, къач1ай, ах1дей, квачай.	§59, x1.470
62	Переходныял ва неперодныял глаголал	Текстгун x1алт1и	К1анц1изабизе, сородизе, бекерахъдизе.	§60, x1.490
63	К. ц. Сочинение. Дир гъудул.	Планалда рекъон		

		сочинение хъвазе		
64	Жинсиял ва жинсиял гурел глаголал.	Глагол-л жинс-л г1алам-л рихьи-ри	Бегана-вегана-егана, т1убана-т1увана-т1уяна.	Глаг-л жин. Г1ал. рихь-зе
65	Глаголалъул заманаби.	Текстгун x1алт1и	Ц1алана-ц1алила-ц1алула-ц1алулеб буго.	§63, x1.507
66	Араб ва бач1унеб заманалъул глаголал.	Предл. гл. ратизе ва заман бихъ.	Кунч1ана, кунч1ила, хинлъила.	§§64-65, x1.518
67	Г1ахъалаб заманалъул глаголал.	Предложениял ургъизе	Рахала, т1убала, бахъула, дургъула.	§66, x1.528
68	К. ц. Изложение. Лъихъа щиб x1инкъараб.	Планалда рекъон x1алт1и хъвазе		
69	Контролияб диктант «Риидал рохъоб».			
70	Такрар гъаби.	Разборал гъаризе.		

Ц1алдохъабазда лъазе ккода:

раг1ул бит1араб ва хъвалсараб, г1емер ва цо маг1на бук1ин, омонимал, синонимал ва антонимал;

раг1ул фонетикияб, морфологияб ва г1уц1иялъул разбор гъабизе;

бат1и-бат1иял тайпабазул г1адатал предложениял г1уц1изе;

учебникалда къурал схемабазда рекъон, предложениял г1уц1изе;

раг1уль ругел рагъарал ва рагъукъал гъаркъал хисизарун, предм.ц1аралъул г1емерлъул форма лъугъинабизе.

Ц1алдохъабазда бажаризе ккола:

г1адамазул ва географиял ц1аразулъ, къват1азул, байданазул ва пачалихъиял байрамазул ц1аразулъ к1удияб х1арп хъвазе;

т1ахъазул, газетазул, журналазул, суратазул, кинофильмабазул, литературиял асаразул ц1аразул бет1ералда к1удияб х1арп хъвазе ва кавычкаби лъезе;

журагал раг1аби рит1ун хъвазе;

6 класс (70 сағат)

5- контролияб диктант

9 – калам цебет1езаби

№	Темаби	Сағат
1	Такрар гъаби	8
2	Лексика ва фразеология	6
3	Раг1и лъугын	3
4	Предметияб-ц1ар	9
5	Прилагательное	5
6	Рик1к1ен	8
7	Ц1арубак1	4
8	Причастие	6
9	Деепричастие	7

№	ДАРСИЛ ТЕМА 6 класс	ПРАКТИКИЯБ Х1АЛТ1И	СЛОВАРИЯБ Х1АЛТ1И	РОКЪОБЕ Х1АЛТ1И
ТАКРАР ГЪАБИ -4с.				
1	Синтаксис ва пунктуация	Предложениялда лъалхъул ишараби лъезе.	Г1идра, гъарзаяб, х1ок1азда, босноб, жагыиллъи, синтаксис, пунктуация.	x1. 2,3.
2	Фонетика ва графика. Слог. Ударение. Кумекалъул раг1аби.	Фонетикияб разбор. Раг1аби слогалде риҳхи, ударение лъей.	Биччана, биччана, гурмэндо, гурга, гъира – шавкъ.	x1.4.
3	Морфология. Предметияб ц1ар. Глагол.	Морфологияб разбор.	Лъарамухъ, оцбаяльул байрам, гъункизаби, загырлъизаби.	x1.5, гъум. 5.
4	Лексика. Синонимы. Антонимы. Омонимы.	Раг1абаль синонимал, антонимал, омонимал ратизе.	Бет1ер(иццул), бет1ер чиясул, зирзиди, зоб – ракъ, иман гъеч1.	
5	Диктант	Диктантазул мажмуг1.		
ЛЕКСИКА – 5с.				
6.	Киназго х1алт1изарулен раг1аби	Текстгун х1алт1и	Т1ущаб, г1ухъби, рогъел, лачен, гъалагаб, г1адалнах.	§1,2 x 2.
7.	Диалектиял (бак1алъул) ва пишачильялъул раг1аби.	Текстальуль литер.диалект. раг1аби рати.	Диалектиял, пишачиялъул, муц1и, пурсукъ, щег1.	§3, x 1.
8.	Цогидал мац1аздаса рач1арал раг1аби	Текстгун х1алт1и.	Маданият, адабият, мутаг1ил, муг1алим, мактаб.	§4, x 2.

9.	К.ц. Сочинение.			Сочинение лъуг инабизе
10.	Ц1иял ва басриял раг1аби	Текстгун х1алт1и.	Неологизмаби, архаизмаби.	§5, x .3.
	ФРАЗЕОЛОГИЯ- 1с.			
11.	Раг1абазул риххуларел дандраял	Риххуларел дандраялгун предложениязуль х1алт1и.	Рак1 чармилав, гъумер бухъун, гъоркье рехана (гуккана), сугъур, диванбег.	§6, x .4.
12.	P/r. Изложение.	Изложениялъул мажмуг1.		
	Раг1и лъугъин ва орфография – 5с.			
13.	Авар мац1алда раг1аби лъугъинальул къаг1идаби.		Сих1ру, сахаватльи, лъаранибе сухъмахъ, гъерсихъан, гъекъолдухъан, ч1имих, зах1матчи.	§7, x .3.
14.	Морфологияб къаг1идаль раг1и лъугъин.	Раг1ул разбор гъабила г1уц1иялъухъ балагъун.	къадахъан, яsic1о, рат1ликъ, даранчи, т1адагъго, гъоркъобльи.	§8, xl.4
15.	Морфологияб къаг1идаль раг1и лъугъин.	Словарияб х1алт1и.	Чаран, гъакибер, газа – раххан, лъабг1ин, квербацу1ц1.	§8, xl.5.
16.	Жуарал къокъ гъарурал раг1аби	Предложениялъул синтаксисияб разбор гъабизе.	Баян, ДГУ, райпо, мах1румал, совхоз, бай, ГЭС, ВУЗ.	§9, xl.1.
17.	Разделалъул материал такрар гъабизе	Контролиял суалазе ва	Маххукъебед, лъут1, лъильарухъан, питна,	

		т1адкъаязе жавабал.	рокъукъ.	
18.	Контролияб диктант.	Диктантазул мажмуг1.		
	МОРФОЛОГИЯ ВА БИТ1УНХЪВАЙ – 10с.			
19.	Предметияб ц1ар. Такрап гъаби.	Словарияб х1алт1и. Тексталда предметиял ц1арал рати.	Чахъу, нухъа, нусиреч, ниг1мат, пагъму, рочен, рохти.	§10, xl.3.
20.	Предметияб ц1аралъул цольул ва г1емерлъул форма.	Морфологияб разбор.	Гъокочи, вехъльи, рельльен, хъухъадиро, вацльи, буголъи, сухъмахъал, ц1авбазаде, бакъгин.	§10, xl.1.
21.	Предметияб ц1ар падежазде свери	Словарияб х1алт1и, раг1аби падежазде свери.	т1ах1лагъар, зулму, зарап, к1иг1аркъел, к1ал – моц1, адаб – хъат.	
22.	Бак1алъул падежал	Раг1аби падежазде свери.	Х1икмалъи, х1ат1- бет1ер, х1енчезаби.	§11, xl.3.
23.	P/r. Сочинение «Дир гъудул»	План г уц и, сочинение хъвай		Сочинение лъуг инашибе
24.	Предметияб ц1аралъул форма	Словарияб х1алт1и	Г1ор, урба, реч1ч1ухъан, х1улх1ули, лълъар, х1инкъизави, х1енчей.	§12, xl.4.
25.	Г1емерлъул формаялда предметияб ц1ар падежазде свери.	Предметияб ц1ар падежазде сверизаби	бет1ерч1вай, беэди, гъур – гъури, гъуд – г1уч1.	§13, xl.5.

26.	Предметияб ц1аральул суффиксал.	Предметияб ц1аральул морфологияб разбор	Г1оло, палугъан, лъади, г1аданлъи, багъадур, улбул, каву.	§14, xl.4.
27.	Предметияб ц1аральул разбор.	Предметияб ц1аральул разбор		§15, xl.5.
28.	Жураал предметиял ц1арал, ва гъезул бит1унхъвай.	Раг1абазул диктант. Раг1аби бут1абазде риххи.	Кеторуз, г1иявехъ, маx1квеш, оцбай, цудунбарщ.	§16, xl.3.
29.	Антонималъун ва синонималъун колел предметиял ц1арал рат1а рахъун ругъунлъи.	Текстгун х1алт1и	Таращ, г1унк1к1, хвалчен, г1ашт1и.	
30.	Контролияб диктант	Диктантазул мажмуг1.		
ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ – 6с.				
31.	Прилагательное каламалъул бут1а х1исабалда.	Словарияб х1алт1и, предложениялъуль прилагательноял рати.	Гъуниаб квен, бацараб нух, х1еренал кверал, гъекъолеб лъим.	§17, xl.4.
32.	Качествиял прилагательноял.	Тексталда качествиял прилагательноял рати.	Ч1ег1ераб чу, ц1одорал лъимал, гъит1инал рукъзал.	§18, xl.5.
33.	Гъоркъобльиялъул прилагательноял	Раг1абазул диктант. Тексталда гъоркъобльиялъул прилагательноял рати.	Ц1улал нуц1а, меседил мургъо, инсул бербалагъи.	§19, xl.4.
34.	P/r.Контролияб изложение	Диктантазул	Изложениялъул мажмуг1.	

		мажмуг1.		
35.	Прилагательное лъугъунеб күц.	Прилаг. разбор гъаби, бут1абазде биххи.	Къун1ари, ункъбок1онааб, хъах1илкараб, шут1алаяб, билбаг1араб, гъац1укъераб.	§20, xl.4.
36.	Предметияб ц1аралъул ба к1 ал да х1алт1изабулеб прилагательное падежазде свери.	Раг1аби падежазде свери	Т1инч1аб най, керчал рохъал, г1акъилав чи, ч1урканай яс. Аваданаб замана, хасалил къоял, рохалилаб байрам, ц1ияб сон, т1упарааб нак1к1, г1азулаб къо, ц1орораб гъава, т1еренаб ц1ер.	§21, xl.3.
37.	Г1урус мац1ајдаса рач1арал прилагательноязул бит1унхъвай. Прилагательнольул разбор гъаби.	Словарияб х1алт1и Прилагат. разбор гъаби (морфологияб).	Творческияб х1алт1и, художествияб асар, советияб халкъ, грамматикиял законал.	§22, морфологияб р-р прилагат.
38.	P/r. Сочинение. РИК1К1ЕН – 5с.			
39.	Рик1к1ен – каламалъул бут1а х1исабалда.	Раг1абазул диктант. Текстгун х1алт1и.	Нус – нус, ц1алк1у, г1аммаб, пиринч1, цо – к1иго, микъабилеб, щуазарго.	§24, xl.5.
40.	Рик1к1еналъул бит1унхъвай. Рик1к1еналъул разрядал.	Преложенияльул синтаксисияб разбор.	Микънусго, миллион, ункънусазарго, анц1ила к1иго.	§§25,26, xl.6.
41.	Г1инзул диктант			

42.	Иргадул риккен. Риккеналъул бит1унхъвай.	Карточкаби, предложениялда риккенал ратизе.	Лъабнусиялда лъабкъоялда анкъго т1ехъ, ункъабилеб бригада, нусиялда къоло микъго.	§§27,28, x1.2.
43.	Риккенал падежазде свери	Риккенал падежазде сверизари.	нусиялда к1иго т1ехъ, анкъабилеб класс.	§29, x1. 3
44.	Риккеналъул морфологияб разбор	Раг1абазул морфологияб р – р гъаби.	К1иго – лъабго, к1икъого, ункъабилеб сон, саг1ат микъгоялда.	§30,риккен.морфол.разбор гъабизе.
45.	Контроляб диктант Ц1АРУБАК1 – 5с.			
46.	Ц1арубак1азул маг1на	Предложениялъулъ ц1арубак1ал рати.	Т1авап гъабизе, гъоркъохинаго, къайищадахъал, щивалиго,	§31, x1.7.
47.	Ц1арубак1азул разрядал		щалалиго, чанабилеб, щийниги, нужго, лъов, гъов.	§32, x1.4.
48.	P/r. Изложение	Изложениялъул мажмуг1.		
49.	Ц1арубак1ал падежазде свери	Ц1арубак1ал падежазде сверизабизе.	Щибаб, щибалъ, щибалъул, щибалъе, щибалда.	§33, x1.5.
50.	Ц1арубак1азул бит1унхъвай	Словарияб x1алт1и	Нилье – нильер, сунцаниги, т1олгояз, жив – жив, мунго – мунго, живогоги, сунцаниги, киназго.	§34, x1.4.
51.	Ц1арубак1азул разбор			

52.	P/p. Сочинение			
	ПРИЧАСТИЕ – 5с.			
53.	Причастие	Раг1абазул диктант. Синтаксисияб р- р гъаби.	Къурдулеб, къурдулареб, бицалъараб, г1урччинлъараб.	§35, xl.5.
54.	Причастиялъул границалъул г1alamатал	Раг1абазул диктант. Синтаксисияб р- р гъаби	Т1егъалареб, бач1инч1еб, бильльянхъизабураб, хъвадарараб,	§36, xl.2.
55.	Предложениялда жаниб причастие.	Текстгун x1алт1и.	баккараб бакъ, свараб ц1а, куч1араб ц1ва.	§37, xl.5.
56.	P/p. Сураталда балагъун хабар ургъун ругъун гъари.		Эркенаб заман.	
57.	Причастияб сверел	Причастияб сверел предложениялъуль x1алт1изари.	Къурул раг1алда бараб, халкъаль рехун тараб.	§38, xl.4.
58.	Причастие падежазде свери. Причастиялъул разбор. Причастиялъул заманаби		Басрияб маx1 ч1вараб, биараб, щолареб, сахльарараб, хъамич1еб, чвахулеб.	§§39, 40, xl.2.
59.	Контролияб диктант.	Диктантазул мажмуг1.		
	ДЕЕПРИЧАСТИЕ – 5с.			
60.	Деепричастие	Синтаксисияб разбор, словарияб x1алт1и	Кванач1ого, x1алт1ич1ого, г1енеккун.	§§41,42, xl.1.
61.	Деепричастиялъул грамматикиял г1alamатал		рахъунаго, бигъулаго, къижарилаго, векерулаго, лъалаго, теч1ого, х1инкъич1ого	§43, xl.3.

62.	P/p. Изложение	Изложениялъул мажмуг1.		
63.	Предложениялда жаниб деепричастиялъул роль	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.	Цадахъ рач1ун, порч1ами къун, кверал росун, рехъен гъабун.	§44, xl.2.
64.	Деепричастиялъул заманаби.	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор	Босич1ого, бичулаго, кеч1 ах1ун, гъвет1 хъухъан.	§45, xl.5.
65.	Контролияб диктант.	Диктантазул мажмуг1.		
66.	Деепричастияб сверел	Синтаксисияб разбор, дееприч.сверел предложениялда жаниб х1алт1изари.	Рокъове вач1унаро, рохъосан унаго, лъик1 ах1долаго, берцин хъвалаго, рес бук1аго.	§46, xl.2.
67.	P/p. Сочинение «Т1оцересел х1анч1и»	План г уц и, сочинение хъвай		
68.	Экскурсиялде рачине.			

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

Цогидал мац1аздаса рач1арал раг1аби, ц1иял ва басралъарал раг1аби, фразеологиял сверелал.

Морфологияб къаг1идаялъ раг1и лъугъинабизе.

Цольул ва г1емерлъул формаялда предм.ц1арал падежазде сверизаризе.

Г1адатаб ва жубараб прилагательное лъугъинабизе.

Причастиял ва деепричастиял лъугъинаризе.

Ц1алдохъабазда бажаризе ккола:

Предм.ц1аралъул суффиксал рит1ун хъвазе.

Журагарал предм.ц1арал рит1ун хъвазе.

Рик1к1ен ва ц1арубак1ал рит1ун хъвазе

Причастиял ва деепричастиял сверелазулъ лъалхъул ишараби лъезе.

Жубараб план г1үц1изе.

Бат1и-бат1иял темабазда т1асан ха

Барияб тайпаялъул текст дуруусго ва къокъого бицине.

Цо сундул бугониги цебе суратги ч1езабун, хабар г1үц1изе.

7 класс (70 сар1ат)

5 – контролияб диктант

6 – калам цебет1езаби

№	Темаби	Сар1ат
1	Такрар гъаби	9
2	Глагол	23
3	Наречие	8
4	Союзал	4
5	Частицаби	5
6	Хадурег1ел	2
7	Междометие	2
8	Резерв	6

№	Дарсил тема	Саг1ат	Дарсил тайпа. Лъай къеялъул къаг1ида	Дарсил мурад	Халгъабияльул къаг1ида	Рокъоб х1алт1и	Примечание
Цебеккун малъараф материал такрар гъаби 4 саг1ат							
1	Предложение	1	Такрар гъабияльул дарс. Т1ехъалдаса х1алт1и.	Предложенияльул х1акъальуль лъай рак1алде щvezаби: предложениязул тайпаби, гъезуль лъалхъул ишараби лъей. Бит1ун предложение г1үц1изе бажари куцай.	К1алзулаb ц1ех-рех. Тест Калам цебет1езаби. Сочинение «Щайдие ц1али»	№47 Сочинение лъуг1изабизе.	
2	Раг1и лъугъин	1	Такрар гъабияльул дарс Т1ехъалдаса х1алт1и	Авар мац1алда раг1аби лъугъинальул къаг1идаби рак1алде щvezари.	Кколельур лъалхъул ишараби ва рекъон кколел х1арпал т1анк1азул бак1алда лъяльуль халгъабияльул х1алт1и	№48 Х1алт1и 4,5	
3	Морфология	1	Такрар гъабияльул практикияб х1алт1и. Т1ехъалдаса х1алт1и.	Цереккун малъарал каламалъул бут1аби рак1алде щvezари, предложениялда жанир гъезул роль бихъизаби.	К1алзулаb ц1ех-рех. Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и.	№49 Х1. 1,5 гъ 141-142	
4	Калам цебет1езаби. Халгъабияльул диктант	1	Халгъабияльул дарс	Предложенияльул , раг1абазул, падежиял ахиразул бит1унхъвяльуль хал гъаби	Диктант		
Глагол 22 саг1ат							
5	Глаголалъул авалияб форма-инфinitив	1	Ц1ияб тема малъи. Т1ехъалдаса	Глаголалъул х1акъальаль цебеккун швараб лъай	К1алзулаb ц1ех-рех. Жалго	№50 Х1. 6,7 гъ.145	

			х1алт1и.	рак1алде щвезаби ва глаголалъул форма- инфinitivalъул авалияб лъай къей	жидедаго ч1ун х1алт1и.		
6	«Гъабизе» – кумекалъул глагол	1	Ц1ияб тема мальяялъул дарс.	Глаголалъл формаби рак1алде щвезари, «гъабизе»- кумекалъул глаголалъул к1вар би- ч1изаби. Гъебгун гла- гол ургъизе бажари ку- цай. Бухъарабги т1адч1а- рабги глаголалъул лъай гъварид гъаби.	К1алзулаб ц1ех- рех. Жив-живгун х1алт1и.	№51 Х1. 5 гь. 146	
7	Калам цебет1езаби. Ругъун гъариялъул изложение «Къуватги сих1ирльги»	1	Халгъабиялъул	Глаголалъул бат1и- бат1иял формабигун, бат1и-бат1иял замана- базда предложениял г1уц1изе лъай. Тексталде г1агарун хабар хъван ругъун гъари.		№ 50-51 такрар гъабизе. Баянал рек1ехъе лъазе.	
8	Журапал глаголал	1					
9	Составиял глаголал	1					
10	Калам цебет1езаби. Ругъун гъариялъул диктант грамматикияб т1адкъайгун	1					
11	Гъанже заманалъул составиял глаголал	1					
12	Бач1унеб заманалъул составиял глаголал	1					
13	Араб заманалъул составиял глаголал	1			Халгъабиялъул тест.		
14	Калам цебет1езаби. Сочинение «Хасалихъе	1					

	т1абиг1ат»						
15	Глаголалъул такрарльялъул форма	1					
16	Калам цебет1езаби. Халгъабиялъул диктант	1					
17	Г1инзул ва берзул глаголал	1					

Глаголалъул наклонениял

18	Хабарияб наклонение	1					
19	Т1алабияб наклонение	1					
20	Калам цебет1езаби. Халгъабиялъул изложение «1812 соналъул Ват1анияб рагъул бах1арчи»	1	Халгъабиялъул			Изложение льуг1изабизе	
21	Т1алабияб наклонениялъул гъеч1олъиялъул форма.	1					
22	Т1алабияб наклонениялъул гъариялъул форма	1					
23	Т1алабияб наклонениялъул гъесизариялъул форма	1					
24	Калам цебет1езаби. Ругъунгъариялъул диктант грамматикияб т1адкъайгун	1	Халгъабиялъул				
25	Шарт1ияб наклонение	1					
26	Шарт1ияб наклонениялъул гъеч1олъиялъул форма	1					
27	Шарт1ияб наклонениялъул анищаалъул форма	1					
28	Калам цебет1езаби. Сочинение «Эбелалъе квац1и»	1				Сочинение льуг1изабизе	
29	Суалияб наклонение	1					
30	Глаголазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб тема		K1алзулаb ц1ех-	№ 68	

			малъияльул дарс.		рех. Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и. Хехаб ц1али.	X1. 6 гь. 187	
31	Глаголазул бит1унхъвай	1	Практикияб дарс	Глаголазул х1акъальуль лъай щула гъаби, глаго- лал предложенийязуль рит1ун х1алт1изаризе малъи, гъелгун предло- жениял г1уц1изе бажари, сюжетияб текст ургъизе ругъун гъари.	Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и. жив- живгун х1алт1и. Халгъабияльул тест «Глаголалъул наклонениял».	Калам цебет1езаби. Сочинение – хабар ургъизе	
32	Калам цебет1езаби. Халгъабияльул диктант	1	Халгъабияльул	Предложенийильуль гла- голалъул формаби ва наклонениял рит1ун х1алт1изарияльул ва раг1ул бит1унхъваяльул хал гъаби.		Контролиял суалал ва т1адкъаязе жавабал х1адуризе.	
33	Глаголалъул разбор	1	Практикияб дарс. Карточкаби. Жив- живгун х1алт1и.	Глаголалъул х1акъальуль лъай щула гъаби; глаголалъул разбор гъабияльул тартиб лъазаби.	Карточкаби. Жив- живгун ва жалго жидедаго ч1ун х1алт1и.	№ 59-68 такрар гъабизе. № 69 тартиб рек1ехъе лъазе	

Наречие 7 саг1ат

34	Наречие	1				№70	
35	Наречияльул суффиксал ва синтаксисияб роль	1				№70	
36	Наречияльул разрядал	1				№71	
37	Калам цебет1езаби Халгъабияльул изложение «Кагътица рагъана кагътил бальгольи»	1				Изложение лъуг1изабизе	
38	Наречие лъугъин	1				№72	

39	Наречиялда жанир жинсиял г1аламатал	1				№73	
40	Калам цебет1езаби Ругъунгъарияльул диктант грамматикияб т1адкъайгун	1				№70-73 тактар гъабизе. Киналго баянал рек1ехъе лъазе	
41	Предметиял ц1аразул цо-цо падежияб форма наречиязде свери	1				№74	
42	Наречиязул бит1унхъавай	1				№75	
43	Калам цебет1езаби Сочинение «Дир аниш ккараб махщел»	1				№70-75 тактар гъабизе. Сочинение лъуг1изабизе	
44	Наречияльул разбор	1				№76 Контролиял суалалзе ва т1адкъаязе жавабал х1адур гъаризе	
45	Калам цебет1езаби. Халгъабияльул диктант	1					

Кумекальул каламалъул бут1аби   12 саг1ат

46	Союзал	1				№77	
47	Сок1инальул союзазул тайпаби	1				№77	
48	Союзазул бит1унхъавай	1				№78	
49	Калам цебет1езаби Ругъунгъарияльул диктант грамматикияб т1адкъайгун	1					
50	Частицаби	1				№79	
51	Частицабизул группаби	1				№80	

52	Частицабазул бит1унхъвай	1				№81	
53	Калам цебет1езаби Изложение «Бидуца хъварал куч1дул»	1					
54	Хадурег1елал	1				№82	
55	Хадурег1елалгун предметиял ч1арал	1				№82	
56	Хадурег1елазул бит1унхъвай	1				№83	
57	Калам цебет1езаби Ругъунгъариялъул диктант	1					
58	Междометие	1				№84	
59	Междометиялгун лъалхъул ишараби	1				№84	
60	Междометиязул бит1унхъвай	1				№84	
61	Калам цебет1езаби Сочинение «Нижер росуль их»	1				Сочинение лъуг1изабизе	
62	Кумекалъул каламалъул бут1аби хъбавулаб ва к1алзулаб каламалъуль х1алт1изари	1			Тест.	№77-84	
63	Кумекалъул каламалъул бут1аби	1	Дарс - зачет				
64	Калам цебет1езаби Халгъабиялъул диктант	1	Халгъабиялъул дарс		Диктант		

Морфология   такрар   гъаби   4 саг1ат

65	Жалго жидедаго ч1арал каламалъул бут1аби такрар гъари		Практикияб дарс				
66	Кумекалъул каламалъул бут1аби		Практикияб дарс				
67	Калам цебет1езаби		Халгъабиялъул дарс				

	Халгъабияльул изложение					
68	Х1асил гъаби		Х1асил гъабияльул дарс			

Ц1алдохъабазда лъазе ккода:

7 абилеб классалда лъазарурал жалго жидедаго ч1арал ва кумекалъулал каламалъул бут1аби баян гъаризе.

Глаголалъул бат1и-бат1иял формаби лъугьинаризе.

Ц1алдохъабазда бажаризе ккода:

Глаголал рит1ун хъвазе. Союзал, хадурег1ел ва частицаби бит1ун хъвазе, междометиязда хадуб запятая яги ах1ул ишара лъезе. Глаголал, наречиял (аск1об, цебе, гъорль) ва частицаби, авар литературияб мац1алъул орфоэпия ц1унун, ц1ализе.

Г1адамасул сипат-сураталъулги х1алт1ул иналъулги описанияльул элементал ругеб хабарияб текстальул г1ат1идгоги къокъоги изложение хъвазе.

8 класс (70 саг1ат)

4 – контролияб диктант

8 – калам цебет1езаби

№	Темаби	Саг1ат
1	Такрар гъаби	8
2	Синтаксис ва пунктуация	8
3	Предложенияльул бет1ерал членал	17
4	Г1адатал предложениязул тайпаби	20
5	Резерв	5

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

Раг1абазул дандряязул, бат1и-бат1иял тайпабазул г1адатал предложениязул, рат1алъизарурал членалгун предложениязул синтаксисияб разбор гъабизе.

Раг1абазда гьоркъоб бугеб бухъен баян гъабизе.

Цо составальъул, к1иго составальъул ва лъабго составальъул, тайпа цоял ва рат1алъизарурал членал, обращениял ва гьоркъор ккарап раг1аби ругел г1адатал предложенияял г1уц1изе.

Ц1алдохъабазда бажаризе ккола:

Тайпа цоял членал, хит1аб, гьоркъор ккарагл раг1аби ва междометиял, рат1альизарурал членал ругел предложениязуль лъалхъул ишараби лъезе.

Кколеб бак1алда подлежащеялдаги сказуемоялдаги гьоркъоб тире лъезе

Художествиял текстал пасих1го ц1ализе.

Жиндирго автобиография бицине (абунги хъванги)

Газеталъе макъалаби, данделъиялъул протокол хъвазе

9 класс (70 саг1ат)

4 – контролияб диктант

13 – калам цебет1езаби

№	Темаби	Саг1ат
1	Такрар гъаби	7
2	Жубараб предложение	44
3	Резерв	2

№	Дарсил тема	Саг1ат	Дарсил тайпа. Лъай къеялъул къаг1ида	Дарсил мурад	Халгъабиялъул къаг1ида	Рокъоб х1алт1и	Примечани е
1	Жубараб сок1караб предложение	1	Такрар гъабиялъул дарс. Т1ехъалдаса х1алт1и.	Предложениялъул х1акъалъуль лъай рак1алде щvezаби: предложениязул тайпаби, гъезуль лъалхъул ишараби лъей. Бит1ун предложение	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест Калам цебет1езаби. Сочинение «Щай дие ц1али»	Сочинение лъуг1изабизе	

				г1уц1изе бажари куцай.			
2	Союзалгун рүгел журапал сок1к1арал предложениял.	1	Такрар гъабиялъул дарс Т1ехъалдаса х1алт1и	Авар мац1алда раг1аби лъугъиналъул къаг1идаби рак1алде щvezари.	Кколелъур лъал- хъул ишараби ва рекъон кколел х1арпал т1анк1а-зул бак1алда лъе-яльул халгъабия-лъул х1алт1и		
3	Союзал гъеч1ел журапал предложениял	1	Такрар гъабиялъул практикияб х1алт1и. Т1ехъалдаса х1алт1и.	Цереккун мальярал каламалъул бут1аби рак1алде щvezари, предложениялда жанир гъезул роль бихъизаби.	К1алзулааб ц1ех- рех. Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и.	№49	
4	Калам цебет1езаби. Халгъабиялъул диктант	1	Халгъабиялъул дарс	Предложениялъул , раг1абазул, падежиял ахиразул бит1унхъва-яльул хал гъаби	Диктант		
5	Союзал гъеч1ел журапал предложниязуль запятая ва т1анк1гун запятая	1	Ц1ияб тема мальи. Т1ехъалдаса	Глаголалъул х1акъалъаль цебеккун щвараб	К1алзулааб ц1ех-рех. Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и.		

			х1алт1и.	лъай рак1алде щvezаби ва глаголалъул форма- инфinitивалъул авалияб лъай къей			
6	Союзал гъеч1ел журапал предложниязуль к1ит1анк1 ва тире.	1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс.	Глаголалъ1л формаби рак1алде щvezари, «гъабизе»- кумекалъул глаголалъул к1вар би-ч1ч1изаби. Гъебгун гла-гол ургъизе бажари ку- цай. Бухъарабги т1адч1а-рабги глаголалъул лъай гъварид гъаби.	К1алзулаб ц1ех-рех. Жив-живгун х1алт1и.		
7	Калам цебет1езаби. Ругъун гъариялъул изложение» хасалихълъти маг1арухъ»	1	Халгъабиялъул	Глаголалъул бат1и- бат1иял формабигун, бат1и-бат1иял замана-базда предложенийял г1уц1изе лъай. Тексталде г1агарун хабар хъван ругъун		№ 50-51 такрар гъабизе. Баянал рек1ехъе лъазе.	

				гъари.			
8	Жуарал нахърилъярал предложениял.	1			Карточкабигун х1алт1и.творческий л х1алт1аби	№4.*52	
9	Нахърилъинальул раг1абигун бугеб жубарабнахъбильльяраб предложени е.	1			Берзул диктант.	№6.*53	
10	Калам цебет1езаби. Ругъун гъарияльул диктант грамматикияб т1адкъайгун	1			диктант		
11	Нахърилъинальул раг1абигун бугеб жубараб нахъбильльяраб предложенияльул лъалхъул ишараби.	1			Аудирование.жалго жидедаго ч1ун х1алт1и.	Т1анк1азул бак1алда х1арпалги лъун,диктант хъвазе №5 *54	
12	Нахърилъинальул раг1аби гъеч1ого жубараб нахъбильльяраб предложение.	1			Говорение»Дир росу»	№5 *55	
13	Калам цебет1езаби. Сочинение «Хасалихъе т1абиг1ат»	1			Халгъабияльул тест.	№4.*56	
14	Подлежащеельүн т1аджубараб предложение	2			План г1үц1изе, кеч1 ц1ализе.		

15	Калам цебет1езаби. Халгъабиялъул диктант				Къокъаби х1алт1изе т1ами.	№6 *57	
16	Бит1арааб дополнениельун т1аджубараб предложение	2					
17	Калам цебет1езаби. Халгъабиялъул изложение «1812 соналъул Ват1 анияб рагъул бах1арчи»	1			Дурун кеч1 ц1али.	№2*58	
18	Хъвалсараб дополнениельун т1аджубараб предложение	2					
19	Тестовияб х1алт1и	1					
20	определениельун т1аджубараб предложение	2	Халгъабиялъул			Изложение лъуг1изабизе	
21	Х1аллъун т1аджурагалгун рүгел журагал нахърилъярал предложениял.	1					
22		1					
23		1					
24	Калам цебет1езаби.	1	Халгъабиялъул				

	Рүгъунгъариялъул диктант грамматикияб т1адкъайгүн					
25		1				
26		1				
27		1				
28	Калам цебет1езаби. Сочинение «Эбелалъе квац1и»	1			Сочинение лъуг1изабизе	
29		1				
30		1	Ц1ияб тема малъиялъул дарс.		К1алзулаб ц1ех-рех. Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и. Хехаб ц1али.	№ 68 Х1. 6 гь. 187
31		1	Практикияб дарс	Г х1акъальуль лъай щула гъаби, глаго-лал предложениязулъ рит1ун х1алт1изаризе малъи, гъелгүн предло-жениял г1уц1изе бажари, сюжетияб текст ургъизе рүгъун гъари.	Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и. жив- живгүн х1алт1и. Халгъабиялъул т».	Калам цебет1езаби. Сочинение – хабар ургъизе

32	Калам цебет1езаби. Халгъабиялъул диктант	1	Халгъабиялъул	Предложениялъул ъ гла-голалъул формаби ва наклонениял рит1ун х1алт1изариялъул вараг1ул бит1унхъвиялъул хал гъаби.		Контролиял суалал ва т1адкъаязе жавабал х1адуризе.	
33		1	Практикияб дарс. Карточкаби. Жив- живгун х1алт1и.	х1акъальул лъай щула гъаби; глаголалъул разбор гъабиялъул тартиб лъазаби.	Карточкаби. Жив- живгун ва жалго жидедаго ч1ун х1алт1и.	№ 59-68 такрар гъабизе. № 69 тартиб рек1ехъе лъазе	
34		1				№70	
35		1				№70	
36		1				№71	
37	Калам цебет1езаби Халгъабиялъул изложение «Кагътица рагъана кагътил балъгольи»	1				Изложение лъуг1изабизе	

Ц1алдохъабазда лъазе ккода:

Журагал предложениязул синтаксисияб разбор гъабизе.

Бат1и-бат1ияб тайпаялъул журагал предложениял данде гъаризе.

Бит1араб калам хъвалсараде сверизабизе.

Ц1алдохъабазда бажаризе ккода:

Жубарааб сок1караб предложениялъул бут1абазда гъоркъоб запятая лъезе.

Жубарааб предложениялъул бет1ерааб ва т1аджуарааб бут1аялда гъоркъоб кколельуб запятая лъезе.

Союз гъеч1еб жубарааб предложениялъуль х1ажатал лъалхъул ишараби лъезе.

Гъит1инааб яльуни к1удияб макъалаялда т1асан коспект, яльуни тезисал х1адуризе.

11 класс (35 сар1ат)

3 – контролияб диктант

9 – калам цебет1езаби

№		Сар1ат
1	Раг1абазул дандрял ва предложение	5
2	Бет1ерал ва бет1ерал гурел членал	3
3	Тайпа цоял-членал	2
4	Хит1аб, гъоркъор кколел раг1аби ва междометие	3
5	Жубараб предложение	1
6	Жубараб сок1караб предложение	2
7	Журагал нахърилъярал предложениял	5
8	Такрар гъаби	2

№	ДАРСИЛ ТЕМА 11 класс	ПРАКТИКИЯБ Х1АЛТ1И	СЛОВАРИЯБ Х1АЛТ1И	РОКЬОБЕ Х1АЛТ1И	
1 – четверть					
1.	Синтаксис ва пунктуация-3с. Раглабазул дандрял ва предложение. 1. Синтаксисалъул аслиял бут1аби. Раглабазул дандрял ва предложение. Гъезда гъоркъоб бугеб бат1алъи. Глаголал, пр. ц1ар, прилаг., нареч., аслиял бут1алъун ккезарун, раглабазул дандрял г1уц1изе лъай. Раглабазул дандрязул кумекалда предложениял г1уц1изе лъай.	Раглабазул дандряздасан предложениял г1уц1и.	Вацасул т1ехъ, авар мац1алъул грамматика, калам гъабизе, рокъовехун инее, дудаг1аги гъикъизе.	§5, х1.18.	
2	Калам цебет1езаби. Текст. Планалъул к1вар. Описание гъабулеб текст къокъо, г1ат1идго бицине. Хабариял тайпаяльуль текстал жиндирго ц1аралдалъун бицине ругъунтъи.	Тексталъул аслияб маг1на ва пикру загъир гъаби. Г1адатияб ва жубараб план.		Планалда рекъон, хабар г1уц1изе. Тексталъе г1адатаб ва жубараб план г1уц1и.	
3	Каламалъуль предложениялъул к1вар. Лъалхъиялде балагъун хабарияб, суалияб, т1алабияб, ах1ул, ах1ул гурел предложениял. Гъезул ахиралда лъалхъул ишараби. Предложениялда раглабазул тартиб ва гъениб	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.	Саг1идица берцин сурат бахъула.(хаб., предложение). Саг1идица берцин сурат бахъулиш? (суалияб предложение). Саг1ид, дуца берцинго сурат бахъе.(т1алабияб предложение).	§§7,8 х1.29.	

	логикияб ударение.			
4	Г1адатал предложениязул синтаксисияб разбор гъабизе лъай. Бат1и – бат1иял тайпабазул предложениязул роль текстальуль бихъизаби. Предложенияльул ахиралда колел лъалхъул ишараби лъезе лъай. Суалиял ва ах1ул предложениял гъорлъе ккезарун, цо гъит1инаб текст г1уц1изе.	Хабар г1уц1изе.	Бич1чице, раг1изе, батизе ва гъ.ц. глаголал сказуемоялъун ккараг мехалда подл. жинда падеж.; бокъизе, хиралъизе г1адал глаголал сказуемоелъун ккараб мехалда подлежащее къовул падежалда бук1ин баян гъабизе.	§10, x 42.
5	Диктант.	Диктантазул мажмуг1.		
	БЕТ1ЕРАЛ ВА БЕТ1ЕРАЛ ГУРЕЛ ЧЛЕНАЛ.			
6.	Бет1ерал членал. Подлежащее. Гъеб х1алт1изарулел падежал. Подлежащеелъун бат1и – бат1иял каламалъул бут1аби ккей.	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.	1. Цо пааяль сих1къот1ун ч1ана Г1усман. (щив?). 2. Гъев къват1иве вачана г1агарльияль. (лъица?). 3. Самида ц1огъор вихъана. (лъида?). 4. Вацасе бокъун бук1ана хъешт1езе. (лъие?).	§11,x 2.
7.	Сказуемое. Ц1арулаб ва глаголияб составияб сказуемое.	Кицабазулъ, абиязулъ, бицанк1абазулъ ва связка батизе.	Г1елму гъеч1ев – рекъав, г1акълу гъеч1ев – бецав.	§12-15, x 64.
8.	Бит1араф дополнение. Бит1араф дополнениельун кколел	Текстгун х1алт1и, бет1ерал членал ратизе.	Ц1акъал, къадарал, бихъич1ев, рецаризе.	§16, x 67.

	каламалъул бут1аби. Сказуемое переходный ва непереходный буқ1иналъухъ балагъун, подлежащаялда, бит1араб дополнениялда, сказуемоялда гъоркъоб бугеб бухъеналъул бат1алъи.			
	Бет1ерал гурел членал предложениязуль х1алт1изари. ЦАДАХЪЛЪЕЛ.			
9.	Рат1алъизарурал членалгун предложениял ва гъенир лъалхъул ишараби. Подлежащее сказуемое жинсгун формаялъуль рекъонккей. Бухъен гъоркъоб бичкан бугони, подлежащаялда ва сказуемоялда гъоркъоб тире лъун ругъун гъари. ТЕСТАЛ.	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.		Рат1алъизарулал членалги гъорлье ккезарун, т1абиг1аталъул х1акъалъуль хабар хъвазе(рокъобе).
	Тайпа цоял членалгун предложениял			
10.	Предложениязуль тайпа цоял членазул бат1и – бат1иял къерал. Тайпа цоял членал подлежащеегун, сказуемоегун, бит1араб	Карточкаби, предложениялда тайпа цоял членал ратизе, гъезул падеж, форма бицине.	Дуниялги, халхъги, къисматги, инсанги, дунги.	§30, x .113.

	дополнениегун рекъонккей.			
11.	Контролияб диктант.			
12.	Тайпа цоял членал ругеб предложение членазде биххизе лъай. Тайпа цоял членал ругеб мехалда г1амлъул раг1аби ва гъенир лъалхъул ишараби (к1ит1анк1, тире) бит1ун лъезе ругъун гъари.	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.	<p>Кидаго, кибго, киналго, кисаго, кирего, щивниги, кибниги, киса – кибего.</p> <ul style="list-style-type: none"> Циндаго киналго рохана: Г1аишатги, Г1абдулаги, Насрулаги. Школалде, библиотекалде, клубалде- кивего щвана дун дуда хадув. 	§§31-33, х1.128.
13.	К.ц. Тексталда г1агараб изложение	Изложениялъул мажмуг1.		
	Обращениялги гъоркъор карап раг1абиги ва междометиялги гъорль ругел предложениял.			
14	Каламалда жаниб обращениялгун, гъоркъор ккарап раг1абигун ва междометиялгун предложениязул к1вар.	Текстгун х1алт1и.	Талих1алъ, гъайгъай, узухъда.	§34, х1. 135.
15.	Обращениялги гъоркъор ккарап раг1абиги ругел предложениял, интонация ц1унун ц1ализе ва лъалхъул ишараби бит1ун лъезе ругъун гъари.	Обращениялгун гъоркъор ккарап раг1абигун гъит1инабго хабар г1уц1изе.	<p>Дир х1исабалда, жакъа роц1арааб къо бук1ина.</p> <p>Х1акъаб раг1и, Max1муд гъунар бергъарав шаг1ир ккола.</p>	§35, х1. 138.
16.	Графический диктант.			

	Бит1араб ва хъвалсараб калам.			
17.	Бит1араб ва хъвалсараб каламалдаги авторасул раг1абаздаги гъоркъоб бугеб бухъен. Бат1и – бат1иял стилазуль бит1араб калам x1алт1изаби.	Бит1араб ва хъвалсараб каламгун предложениял г1уц1и.	«Гъеб раг1и дица къабул гъабуна», (бит1араб калам) - ян абуна Гунашилас.(авторасул раг1аби)	§41, x1. 162.
18.	Авторасул раг1абаздаги бит1араб ва хъвалсараб каламалдаги гъоркъоб бугеб бат1алъи.	Текстгун x1алт1и. Бит1араб калам хъвалсаralde сверизабизе бажари.	Дун, мун, ниж,ниль, нуж – ц1арубак1., -ан,-ян,-илан,-йилан, -ин,-йин- цитатиял частицабазулъги к1удияб к1вар гъабизе ккола.(бит1.каlam хъвалсаralde, ялъуни хъвалсараб калам бит1ар. хисизабулаго).	§43, x1. 168.
19.	К.ц. Конспектазда, докладазда т1асан к1алъазе. Тестовияб x1алт1и.	Раг1абазул диктант. Текстгун x1алт1и.		Бит1ар. хъвалс.-ги сверизабун текст хъвазе.
20.	Диктант грамматикиял x1алт1абигун.			
ЖУБАРАБ ПРЕДЛОЖЕНИЕ				
21.	Жураал предложениязул тайпаби. Каламалъуль гъел бит1ун x1алт1изаризе лъай. Союзал ругел жураал предложениял.	Текстгун x1алт1и, синтаксисияб разбор.	Мац1ал бат1и – бат1иял рук1ине те, амма рак1ал цо рук1а.	Конспект, доклад г1уц1изе, гъезда т1асан к1алъазе рахъине.

	ЖУБАРАБ СОК1К1АРАБ ПРЕДЛОЖЕНИЕ.			
22.	Маг1наялде балагъун, ЖСП ругел г1адатал предложениязул гъоркъобльи. Союзазул кумекалдалъун гъел загъир гъариялъул къаг1идаби. Интонациялъул хасиятал ва гъезда рекъон лъалхъул ишараби.	Текстгун x1алт1и. Маг1наялде балагъун, ЖСП бут1аби рат1а гъаризе лъай (иш цого заманалда лъугъун бук1ин, иш хадуб – цебе тартибалда лъугъун бук1ин, иш цояб тун, цогияб лъугъун бук1ин ва гъ.ц.) Жураал предложениязуль лъалхъул ишараби лъезе. Гъезул разбор гъабизе.		§45, x1.174.
	ЖУРААЛ НАХЪРИЛЬЛЪАРАЛ ПРЕДЛОЖЕНИЯЛ.			
23.	Маг1наялде балагъун, ЖНП ругел г1адатал предложениязуль гъоркъобльи.	Союз гъеч1ел ЖС ва ЖНП синонимал x1исабалда x1алт1изари Бат1и – бат1иял стилалъул каламалъуль ЖНП x1алт1изариялъул къаг1идаби. ЖНП синтаксисияб разбор гъабизе.	ЖНП г1уц1и: бет1ерабги т1аджубараб предложениялъул цо ч1араб бак1 бук1унареблъи. Гъел цольизаризе x1алт1изарулел союзраг1абиги.	§50

24.	Т1аджурагун ругел ЖН предложениял	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.		§52, xl.192.
25.	Каламалъуль ЖН, ЖС ва рат1а гъарурал членалгун г1адатал предложениязул синтаксисальул синонимал х1исабалда разбор гъабизе ругъунлъи.			Хабар г1уц1изе.
26.	К.ц. Сочинение. Героязул ишазе лъугъя – бахъиназе къимат къезе.	План г1уц1и, сочинение хъвай.		Сочинение лъуг1инабизе
27.	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб жубараб нахъбильльарааб предложение	Текстгун х1алт1и.	<ul style="list-style-type: none"> Хадур – цере нахърильльараал т1аджурагун ругел жураал. Цойиде нахърильльараал т1аджурагун ругел жураал. Ц1ик1к1ун жура – гъурай бугел чанго предложениялдаса г1уц1арал жураал нахърильльараал предложениял. 	§63,x1.224.
28.	Сок1к1инальулги нахъбильльинальулги бухъен жиндиль бугеб жубараб предложение.			§45,x1.176.
29.	Контролияб изложение Сочинениялъул элементалгун			Изложение лъуг1инабизе

	цадахъ.			
	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб жубараб предложение.			
30	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб ЖНП г1уц1и.	Текстгун х1алт1и		Ц1аларалдасан ва бихъаралдасан къокъаб сочинение хъвазе (рокъобе).
31.	Соузал ругеб ва соузал гъеч1еб, цо чанго предложениялдаса г1уц1арааб ЖНП.	Текстгун х1алт1и, жуарал предложениязул разбор гъабизе ва гъенир лъалхъул ишараби лъезе ц1алдохъабазул бажари камил гъари.		§45, х1.174.
32.	Контролияб диктант.	Диктантазул мажмуг1.		
33.	Такрар гъаби.			
34.	Автобиография, расписка, доверенность.	Гъалмагъасул х1алт1ие къимат къезе (рецензия).		

10-11 классазда авар мац1 малъиялъул аслияб масъалалъун буго цебехун малъараб программияб материалальул к1вар бугел баянал гъваридго ва г1ат1идго такрар гъари.